

Luisteeksi

Suksen latu oli 1800-luvulla hyvää vauhtia häviämässä suomalaisesta talvimaisemasta. Ei sitä kummemmin osattu surra eikä ihmetellä, aikuiset suorastaan kammosivat mokomaa hangessa köntyröimistä. Mutta ennen kuin vuosisata ennätti mennä mailleen suksimisen taitoa kohtasi yhtä yllättävä kuin ripeä elpyminen. Sen sai aikaan innostus kilpahiihtoon. "Ennätyshiihdoissa" otettiin aikaa kellolla – se jo kummasti villitsi mielikuvitusta – ja palkintoina jaettiin sileitä seteleitä. "Johan niillä vaikka hevosia ostelee", hämmästeltiin Juudas Puustisen leikkisässä kuvauksessa Hiihtokilpailu (1917, 20). Sepä antoi kurssia tälle uudelle aatteelle, hiihtoasialle.

Yleisöä vuosisadan vaihteen "hiihtomarkkinoille" saapui sadoin ellei tuhansin, niin kuin parhaimmillaan Oulussa ja Viipurissa. Koko Suomen "kevättalvi rupesi elämään suksien merkeissä", Samuli Paulaharju kiteytti Uudessa Suomessa 5.2.1922. Hiihtokilpailut rytmittivät talvea, kuten VPK:n juhlat kesää.

Muinaissuomalaisten suksikilpailuista ei paljon kerry tiedonmuruja, mutta jokatalviseen elämään hiihto ilman muuta kuului. Käytettiinpä suksen liistakoita kesähelteelläkin, suolta heiniä koottaessa. Asutuksen tihentyessä ja tieverkon parantuessa sekä pysyessä talvisin yhä paremmin auki alkoi sivakoiden käyttö kuitenkin vähetä. Isännät ajelivat reellään ja suksipäreitten päälle jäivät lähinnä köyhimmät ja nuorimmat perässähiihtäjät. Vauriassa peltopitäjissä talolliset, harvat säätyläiset ja lopulta koko yhteinen kansa oli tyystin unohtaa luonnonvaraisen suksilla liikumisen.

Joku korven äijä vielä suksipelissä metsiä kierteli ansojaan virittelemässä, mutta jos kirkolle erehtyi hiihtää hapsottamaan – Heikki Klemetti on muistellut (Elämää jota elin, 1947, 136) – niin naurettiin päin naamaa ja sanottiin, että kovinpa ukkoparaka "metättää".

Pojanvintiöt ja vikkelimät tytöt, kuten Topeliuksen Sumutarinoiden "Drifva neiti" viettivät mäessä aikaansa, mutta heitä kiinnosti lähinnä laskemisen riemu, mäenlasku erilaisilla sukkellilla alastulovälineillä. Siihen velvoittivat laskiaisien riititkin. Perin alkeellisia olivat tuolloiset suksen ökäleet, siellä missä niitä oli. Mäessä viiletettiin "ilman sauvoja, suksien kärjissä nuora, josta

pidettiin laskettaessa kiinni”. Sellainen oli tapa Vaasan seudulla Klemetin lapsuudessa.

Suksisauvoina käytettiin mitä lie uuninluutimia, ja kuin säästäväisyyssyistä, yhtä kerrallaan.

Maastossa suksiminen pelkän huvin vuoksi ei näin veikeillä vekottimilla juuri juolahtanut mieleen. ”Vanha kaarti” eli keisarilliset tarkk’ampujapataljoonat eri puolilla maata nostettiin talvisin silloin tällöin hiihtimille, mutta manööverit ja kilpailut olivat surkuhupaisaa töperrystä. Solttujen suksissa ei ollut puuta säästetty. Uudemman ajan sivakoita näistä kolmemetrisistä riihihaloista olisi tullut useita. Niin kierojakin olivat sukset, että sannottiin tarvittavan perämiehen tutkinto, jotta niillä pääsi halua maansa suuntaan. Ei ihme, että kesken väsyneitä suksen työntäjiä kiskottiin hevoskuormittain kasarmille.

Ei ollut siis hiihtotaidosta miehen kunniaksi. Pikemminkin suksilla liikkumiseen oli lyötynyt takapajuisuuden leima, syvien lumiensa keskellä elävien savo-kainuulaisten loisien ja muonamiesten köyhyydenhaju. Se oli muinaisjääanne, jonka tekniikka ja tietous oli rintapitäjissä opittava alusta pitäen uudelleen.

Kun ensimmäiset oikeaksi talviurheiluksi tunnistetut hiihtokilpailut kuulutettiin Helsinkiin laskiaistiistaiksi 1886, on niitä aikalaisten silmissä pidettävä varsin eriskummallisena tapahtumana. Hevosilla oli nähty kiista-ajoa, mutta että aikamiehetkin. Ei ihan varmaan tiedetty, mitä oli takana ja pitikö asia ottaa vakavasti vai lyödä vallan leikiksi. Aamun Uudessa Suomettaressa komeili kuitenkin tärkeänoloinen uutinen. Katajanokalla, venäläisen kirkon edessä järjestettäisiin kahtalaista koetusta, ”mäenlaskua” ja ”ennätyshiihtoa”.

Mistä idea saatiin, se ei ole lähteistä pääteltävissä. Pienimuotoisia, paikallisia hupikilpailuja ja hiihtonäytöksiä oli eri puolilla maata pidetty jo muutamana talvena. Niiden yhteyteen alettiin pian koota kuusenköynnöksiin koristeltuja suksinäyttelyitä, jotta ihmiset kaikenlaisten, suksista muka käypien kapustojen asemesta näkisivät kerrankin kunnan hiihtovälineitä.

Nyt oli asialla Helsingin säätyläisten ”Sporttiklubi”. Jotain erikoisempaa oli odotettavissa, kun kerran lehdessä ilmoiteltiin. Eikä tämä ollut vain herraskaisen, ruotsia puhuvan kansanosan keikarointia, vaan rahvaankin kokemuspiirissään tuntemaa ja arvostamaa ”urostyötä”. Vaikea sitä oli oikopäätä tuomita ja vastustaa, vaikka ”maalla ainakin on warsin yleisenä käsityskanta,

että kilpaa hiihtäminen ja terweytensä menettäminen on jotain wallan samaa”, kuten Lauri Pihkala valitti Kyläkirjaston kuvalehdessä (2/1908). Hämärä mutta sitä sinnikkäämpi uteliaisuuden vietti veti väkeä paikalle ”mustanaan” – lehdet ovat kertoneet. Olihan laskiainen, jolloin totutusta poikkeava, repäiseväkään käyttäytyminen ei heti saattanut kylähullun kirjoihin.

Tulin katsomaan ”suksimiehiä”, jotka ryntäisivät ladulle voimainsa tunnusteluun kuulemma vallan hirmuista kyytiä.

Kummajaisia sivakkauroot noihin aikoihin olivatkin. Kuin mitäkin sirkusta tai vahakabinettia kiikutettiin ammattihiihtäjä Aappo Luomajokea Helsingissä muutamaa vuotta myöhemmin. Hänen valokuvaansa myytiin yleisölle ja koristipa se Sportenlehteäkin maaliskuussa 1892 sivun kokoisena. Sellainen oli maine Haapaveden torpparilla ja vastaperustettujen Oulun hiihtojen sankarilla.

Katajanokan kilpailuissa hiihdettiin 15 virstaa kahtena kieroksena, joista ensimmäinen umpihankea. Kaupungin liikkeissä listoja kierrättämällä oli koottu palkintorahat, jotka hipoivat nykyisten totalisaattoriravien tienestejä. Voittajalle oli luvassa 200 markkaa. Kannatti sitä tulla tavoittelemaan kaukaakin sydänmailta.

Urheilu oli kokeillen ja hapuillen tekemässä tuloaan. Maalaisväenkin korviin kantautui tietoa, että sellaista suuressa maailmassa, Tukholmassa ja Pietarissa, Helsingissä ja Viipurissa jo viljeltiin. Mitä se sellainen ”portti” tai ”urheus” oli, siitä ei ollut vielä tarkkaa käsitystä. Lajissa kuin lajissa koettiin tuona urheilun ”myrsky- ja kiihkokautena” vaihe, jossa uudet ja oudonnäköiset liikeradat luonnonvoiman sinnikkyydellä hakivat uomansa ja enemmän tai vähemmän selkeät sääntönsä.

Nähtiin Helsingin jäällä niitäkin, jotka käyttivät hiihtämiseen vain yhtä sauvaa. Sillä lykittiin rivakasti molemmin käsin, joko yhdeltä puolen tai puolta vaihdellen niin kuin tukilla koskea laskiessa. Kahdella sauvalla hiihtäjät taas turvautuivat puolijuoksun kaltaiseen hakitukseen ilman liukua lumen pinnalla ja sauvojen työntöapua. Monet katsojat pitivät tällaista menoa enemmän ”käsinjuoksuna” kuin ”puhtaana hiihtona”. Näky oli varmaan sama kuin nykyisin, kun eksoottisten maiden diplomaatteja viehdään noihin samoihin maisemiin hiihtämisen ihmettä kokemaan.

Mikäli kyseessä oli ylipäänsä jokin opittu tyyli, sen täytyi olla pohjalaisten suksimiesten kehittämä varhainen vuorotyöntö, jos-

sa toisella kädellä suoritettiin pitempi ja voimakkaampi työntö kuin toisella. Miltä tuollainen hiihto näytti, sen voi itse kukin mielessään kuvitella. Tasatyöntö oli aluksi harvinaista, mutta tilanne muuttui nopeasti eikä pitkään aikaan tasamaalla muuta tapaa tunnettukaan. Ihannehiihtäjäksi kammerssi verenmakuisissa yhteislähdöissä ladonoven kokoinen mies, jonka jalkojen käytö vauhdin lykkimisessä oli lähes olematon. Hartiavoimin puskettiin minkä jaksettiin.

Sauvat olivat hiihtäjää reilusti pidemmät – jopa ”niin pitkät, että niitä ei voinut suoraan eteenpäin siirtää, vaan oli ne kaaresa paiskattava ja sitten yht’aikaa molempien käsivarsien nojalla heittädyttävä eteenpäin”, hiihto- ja kuoromies Klemetti on muistellut.

Sellaista suksillapökkimätaitoa näki myöhempien vuosikymmenien maakuntaviesteissä, joissa reitit vedettiin auratuille maanteille kirkonkylästä kirkonkylään. Sauvoista oli sommat riisuttu ja piikit viilattu.

Jyväskylässä muistetaan vieläkin, kuinka 1940-luvulla eräässä mahdottomassa kirissä Seppälänkankaan jäisellä loppusuoralla, jossa hiekka-auto oli juuri pyörähtänyt panemassa parastaan, maakuntaviestin johto vaihtui kokonaista kuusitoista kertaa. Siinä pinnistelivät maakunnan kuulut sisupussit, Uuraisten Tahvo Pokela ja Saarijärven Marko Tapper. Onnea tai puristusta löytyi lopulta enemmän nuorelta Tapperilta, joka maalissa valotti voiton salaisuutta.

– Myö pojat tiijetti se maantiehiihon konsti. Siinä ei auta ku armoton tasatahti, vuorotyöntö jos yrittää, ni o het pehmonen poeka.

Mutta kuka voittaisi Katajanokalta Korkeasaaren ohi oijustetun pääkaupungin ensimmäisen ”pitkähiihdännän”? Osanottajia oli päälle neljäkymmenen – ylioppilaita ja rahvaanmiehiä, vankkoja, kälseitä, kymäräharteisia uroita – jotka lähetettiin ladulle, ei yhteislähtönä tällä kertaa, vaan minuutin välein.

Tulosluettelosta näkyy, että varsin korkealle kisassa kipusivat helsinkiläiset luistelun harrastajat, joiden laji oli tutumpi ja vankempi kuin nyt kokeiltavaksi otettu suksiharjoitus. Rekordi- ja kaunoluistelun merkeissä vietiin Gustaf Estlanderin, Fredrik Wathénin, Clas Thunbergin ja Jakobssonien pariskunnan nimiin suomalaisen talviurheilun ensimmäiset eurooppalaiset läpimurrot. Luistimiin liittyi jo tuulahdus huippu-urheilua.

Lajiperimältään arkisempi hiihtely ”silkevillä sivakoilla” pitkin ”kimaltelevia lumikenttiä” sai pitkään ja aluksi ilmeisen turhaan kamppailla luistelun kanssa helsinkiläisten suosioista. Sitä ei pidetty ”kyllin hienona”, päätteli Suomen Urheilulehti (2/1898, 123). Olihan se ”vaivaloisempaa kuin keikaileminen luistinradalla eikä tarjoa yhtä ihanata tilaisuutta kurtiisiin kuin luistinklubin sähkölamppujen lumoavassa valossa toimeenpannut yhteisluistelut ja naamiaiset”.

Kantakaupungin herraskaisten ”sporttimiesten” tapaan myös Kaartin ja Uudenmaan pataljoonat olivat heittäneet Katajanokalle tuleen parhaat miehensä, tuskin kuitenkaan suosikeiksi. Sillä eniten kohua ennakkoon herätti Suojärveltä, Karjalan karhumailta saapunut kuulu pedontappaja Hilppa Vornanen. Hän oli noita yhdellä sauvalla hiihtäjiä, salojen mies ja ihmeitten ihme, joka läksi taipaleelle ”vakaasti ja tynesti, kiirettä pitämättä”, kuten Vihtori Simonen myöhemmin kertoo eloisassa Hakkapeliitta-lehden (1936, 296) muistelmassaan. Samaan tahtia Vornanen taisi loppuun saakka kanssakilpailijoista vähääkään välittämättä.

Tuoreeltaan epäiltiin Uljas-lehdessä 1/1886, että metsien mies oli jäällä pidettyyn kilpailuun ”tottumaton” eikä ”arvannut pitää kyllin tarkkaa lukua ajasta”. Lisäksi ”voisi myös olla sanomista hänen suksistansakin, mutta koska mielet tästä ovat eroavaiset, niin jääköön siksensä”, lehti päätteli.

Vornanen sijoittui neljänneksi, sillä monet liialla melскеellä ladulle säännäneet saivat jo ensi kiekasta tarpeekseen ja keskeytivät. Esitettiinpä paikan päällä mielipide, että Vornanen olisi saattanut pestä koko porukan, jos matka olisi ollut pidempi. Parhaan palkintorahan pisti plakkariinsa Antti Väyrynen Evon metsäkoulusta Hämeestä. Voittaja oli kotoisin pohjoisesta Puolangan pitäjästä, joten sekä lahtelaiset että kainuulaiset ovat lukeeet hänet myöhemmin oman hiihtoperinteensä airueksi. Toistaiseksi hiihdon niin kuin muunkin sportin into roihusi vasta Suomen rannikon suurissa kaupungeissa Viipurista Ouluun.

Mutta ennen kuin hiihtäjien kiivasta menoa päästiin ihailemaan, oli Katajanokan rinteeseen rakennetulla ”radalla” – kuten lehti-ilmoituksessa mainitaan – käyty mäkihyppykilpailu.

On ennen aikaista puhua ”hyppäämisestä”, Uuden Suometaren ilmoituksessakin puhutaan ”mäenlaskusta” (”backåkning” på svenska, kuten Sporten-lehdestä luettiin). Tätä lajia tunnettiin vielä vähemmän kuin hiihtämistä. Oli erinomaisen vaikea

arvioida sellaista syöksynäytöstä ja ihmetekoa jyrkässä ja lyhyessä mäenrinteessä. Mihin kohtaan pitäisi katsoa ja silmänsä teroittaa, mitä suorituksen vaihetta erityisesti tarkata? Vallan seota siinä tahtoi näkö ja kuulokin! Tätä havainnon kaaosta tuli jatkumaan vielä pitkään, kuten sääntöjen monimutkaisuudesta ja sinne tänne poukkoilusta voi päätellä.

Aamiaispöydässä tutkittuun lehti-ilmoitukseen oli prantätty seuraavat säännöt.

"Mäenlaskussa katsotaan hyvään ryhtiin ja taitoon tulla toimeen ilman sauvaa. Yksi tai kaksi sauvaa saa käyttää, mutta vauhdin hiljentäminen sauvalla on kielletty. Jokaisen kilpailijan pitää laskea mäki 3 kertaa."

Selvä juttu, tätä on mäenlasku sporttina. Siihen kuului ryhti eli suora selkä, kuten voimisteluun. Varmaan voimistelumiehet olivat tämän pykälän päsmäreitä sääntökomiteassa, toisin kuin "ennätys-hiihdossa", jossa samaisen ilmoituksen mukaan "katsotaan vain aikaa".

Soveliaan asennon lisäksi pidettiin tärkeänä taitoa tulla toimeen ilman sauvaa, voimistelullisessa tasapainossa, mutta samalla sporttisesti vauhtia hiljentämättä. Sillä erottauduttiin kansanomaisen käytännöllisestä mäenlaskusta, jota oli tapana hillitä ja ohjata sauvan päällä istumalla. Niin ratsastettiin varsinkin, "kun hiihtomatalla taakka seljässä lasketaan vaaroja, joita hiihtäjä ei tunne" – Hugo Sandberg opasti kirjassaan Hiihtourheilu Suomessa (1891).

Nyt oli kyse uljauden osoittamisesta, mäenlaskusta leikkinä ja urheiluna, johon liika varovaisuus ja sauvoilla haraaminen eivät kuuluneet. Suorituksen urheilullisuutta korostettiin lisäämällä keinotekoisesti radan vaikeutta. Mäkeen oli rakennettu hyppyri. Norjassa – se tiedettiin – oli kehitetty aivan erityinen hiihtotaito, ilmahyppääminen (staa i hop), jota Fridtjof Nansen ylisti kirjassaan Paa Ski over Grönland. Sen oli Oulun Teuvo Pakkala oitis suomentanut vuonna 1896.

Hypyn pituutta ei säännöissä mainittu eikä sitä myöskään mitattu. Seuraavassa koitoksessa parin vuoden päästä pisin hyppy jo huomioitiin, ja se oli kokonaista 6 metriä. Katajanokan hyppyri oli sijoitettu mäen alapäähän, ei aivan tasamaalle, kuten tuohon aikaan näyttää olleen yleisimmin tapana.

Merkittävintä varhaisissa hyppyreissä oli niiden korkeus, sillä siitä riippui kisan jännitys ja hauskuus. Katajanokan töpperö oli

kohotettu neljään jalkaan, mutta aika monella se "akan" otatti, kenellä puhtaasti ja väärentämättömän – "niin että sorkat tuulesa huiskahti ja lumi tuiskuna tuprahti" – kenellä taas "puolitekoisen", kuten laskiaisien hengessä hörähdeltiin. Housunlahkeet lepattaen mäestä tultiin ja yritettiin pysyä edes hyppyrille asti pönkillään.

Silmä tarkkana seurasi yleisö mäkimieliä myös Puustisen maalaishumoreskissa. Kuka leikkasi aivan puhtaasti, kuka pyrstöllään tai käsillään lunta pölyyttäen. "Kihloihin meni kuitenkin", huikkasi joku suulaana aputuomarina. Sanan tai pari sai itse kukin osakseen. "Olipas pojalla pihlajaiset pohkeet. Putosi pehmeästi kuin kinnas uunilta..."

Katajanokalla ihmeteltiin norjalaista, Helsingissä asuvaa ensimmäistä Kristian Nielsenia. Hän laski mäestä vallan "sauvakotta ja tuli vakavasti alas jaloillensa, ja niin saavutti yleisön mieltymyksen, joka puhkesi raikkaihin hurraa-huutoihin" – Uljas-lehti riemuitsi. Nielsen sai ensimmäisen palkinnon tällä erinomaisuudellaan. Liekö hänessä koko kisan ideanikkari?

Aivan itsestään ja taivasta kohti kohosi tunnelma näissä ensimmäisissä mäkikoitoksissa. Monin koukonstein oli töppösiin kiinnitetty uivelokärkisiä kajaanilaisia "päreitä" ja pohjalaisten mestarien puikuttimia. Laskipa joku jaloissaan ihan omatekoiset "ketkat kämyrät". Monenlaista moskulata jos miestäkin oli matkassa pieksuissaan ja paulakurpposissaan.

Urheilua tämä varhainen laskettelu ei vielä puhtaasti ollut, pikemminkin "Talvi urheutta", kuten klassiseksi noussut selostus Uljas-lehdessä otsikoitui. Siinä tukeuduttiin voimistelun periaatteisiin, ryhdin ja tasapainon hallintaan. Mausteeksi laskiaisien soppaan nakattiin ripaus rohkeutta ja sirkusmaista akrobatiaa sekä hulluttelevan kansan naurattamista.

Jälkimmäistä piirrettä edusti Uljas-lehden kuuluisaksi tekemä savolaisukko, joka pitkäkärkisillä kajaanilaisillaan teki tyylipuhtaat "eddie-edwardsit". Ensi hyppäyksellä ukko suoritti täydellisen etuvoltin. Toisessa syöksyssä hän oli katkaista jalkansa, kun hän muista hyppääjistä poiketen ja yleisön paheksuessa oli sitonut sukset pitkällä nahkaremmeillä tiukasti jalkoihinsa. Kolmas hyppy päättyi myös pariin, kolmeen kuperkeikkaan. Liekö "ukko jo unhottanut vanhan taitonsa", lehti uumoili. Hän oli kuitenkin "päästelemiensä sutkausten vuoksi yleisön suosikki".

Niin poukkoiltiin usein enemmän ylös kuin eteenpäin. Pitkäsillan korvaan talvella 1892 rakennetun hyppyrin korkeus oli nostettu 8 jalkaan, voittajan kolmen hypyn yhteenlasketun pituuden yltäessä hädin tuskin kymmeneen metriin. Lajia oltiin viemässä talvisen uimahyppäämisen, nykyisen freestylen suuntaan. Sitä verrattiin kaunoluisteluunkin, eikä syyttä, tavoiteltiinhan molemmissa korkeakaarisia, uljaita hyppyjä, joita tuomarit pisteyttivät.

Vuonna 1901 energinen, joka paikkaan ehtivä Klemetti pyrähti Tukholman Pohjoismaisiin kisoihin, joiden ohjelmassa oli kilpamäenlasku Saltsjöbadenin hyppyristä. Siinäpä on "suksimiehelle hälläpyörä", Klemetti ihasteli Suomen Urheilulehdessä (1901, 169–170) komean kuvan kanssa. Tähän ihmeeseen Klemetti omien sanojensa mukaan törmäsi "ensi kertaa ja se oli niin valtava näky, ettei tahtonut silmiänsä uskoa".

Klemetin huomiota kiinnitti radan rakenne, jonka suhteen Suomessa vallitsi suuri tietämättömyys. Hyppyrin sijoittaminen tasaiselle oli kirjoittajan mielestä "erinomaisen typerä edesottaminen. Mihinkä siinä pääsi hyppäämään, poukahtihan vähän ylöspäin (...) ja tuli sitten sadatellen takalistoillensa alas." Hyppypaikka ylemmäs mäkeen! Siinä resepti, jonka levikkinsä ja asemansa vakiinnuttanut urheilulehti lukijoilleen tarjosi. "Miksi emme mekin oppisi? No ensi vuonnapähan nähtäne, onko meidän miehissä mäen vihaisia menijöitä, saattaako asua samassa povessa uhkamieli ja katajainen sitkeys", kirjoittaja päätteli uuden lajitietämyksensä uhossa.

Ne olivat oikeat sanat oikealla hetkellä. Yhdellä ainoalla jutullaan Klemetti-kirjuri sai aikaan – kuten myöhemmin todettiin – julman innostuksen mäenlaskuun. Alppilan kallioille tampattiin Helsingin Hiihtoseuran toimesta suksimäki. Senpä huomattiin nyt löytäneen oikean paikkansa. Vielä jyrkempi nousu alkoi vuonna 1905, kun samaiseen mäenkupeeseen kohosi ensimmäinen piirustusten mukaan mallattu hyppyri puisine torneineen. Vastuun sen ylläpidosta otti jalomielisesti kaupunki.

Uuden mäen myötä Helsingin katukuvaan ja -kieleen ilmesivät "norjalaiset" – jopa "odottamattoman nopeasti", kuten lehdet kommentoivat. Niillä tarkoitettiin norjalaisen mallin mukaisia mäkisuksia, joita "valmistetaan jo Suomessakin". Mäki itse vain seiso i vielä valloittamatta. Eivät "poikaviikaritkaan uskalla

vielä sen huippukohdalta laskea”, Suomen Urheilulehti (1/1905, 40) paljasti.

Ensimmäisen jalkapallon toivat Suomeen tietävästi brittiläiset, Turkuun asettuneet Chrichtonin laivanrakentajaveljekset ”triplaillakseen” sillä ajan ja koti-ikävän tappamiseksi silloisella Kasakka-Kupittaalla. Samalla esimerkkinsä auktoriteetilla juurruttivat muutamat Helsingissä asuvat norjalaiset insinöörit mäenlaskun eteläiseen Suomeen. Varsinkin Norjan konsulina toiminut Robert Pehrsson, maansa parhaita mäenlaskijoita itsekin, tempasi vuonna 1906 alkaneen komennuksensa myötä mäkeen säätyläispiireistä seikkailuhenkisiä ulkoilmaihmisiä. Heitä seurasi nappisilmäisten, karvalakkipäisten koulupoikien saattue, tulevien vuosien ”suurhyppääjät”.

Alppilan ahteessa ihailtiin ”muukalaisvieraiden hurmaavan kaunista ja reipasta taitoa”, Helsingin Sanomat kertoi 1.3.1906. Kilpailuihin mateli Eläintarhan tietä jo ”aamupuolella kaksi katkeamatonta pika-ajurien jonoa, toinen Alppilaan päin vieden katsojia mukanaan, toinen kaupunkia kohti”. Hyppyriin viereen viritetyt, istuimilla ja juhlaviireillä varustetut katsojalavat olivat loppuunmyytyt ja seisojia oli mäenalus täynnä. Nähtävää riitti herrasväen silkkipytyistä Pehrssonin hyppyjensä päätteeksi tekemään ”kristianilaiseen käänteeseen”.

Niin oli Helsingistä tuleva suomalaisen mäenlaskun mekka, jossa lajia osattiin katsoa muullakin kuin siunailevalla ihmetteilyllä.

”Kun seisot mäen juurella ja katselet sitä pilviä tavoittelevata tornia, joka mäen korottamiseksi on rakennettu; sitä vähintään kahden metrin korkuista hyppyriä, joka on laitettu keskelle rataa, ja sitä pelottavan jyrkkää mäenrinnettä, jota hiihtäjien tulee laskea alas, niin varmasti ajattelet kuten tuhannet muutkin: ei tuosta kukaan kuolevainen eheänä ja elävänä alas pääse. Mutta meneppä hiihtomäelle jonakuna sunnuntaiaamuna talvisajalla. Huomaat kauhuksesi tuolla lumen peittämän tornin huipulla taivaan alla miehen, jolla nähtävästi on hurjat aikeet. Levollisesti hän ottaa alkuvauhdin. Kohta nopeus enenemistään enenee ja pian on vauhti hurmaava. Lähestyessään hyppyriä mies kyykistyy, tekee ponnistuksen ja lentää seuraavassa silmänräpäyksessä suorana, ryhdikkäänä ja ylpeänä toista kymmentä metriä ilmaan. Maahan tultuaan hän taasen notkistaa polvensa kyykkyyntä saakka ojentaakseen seuraavassa sekunnissa itsensä taas suo-

raksi, ja samassa hän nuolen nopeudella liikuu ohitsesi. Näkö on komea.”

Niin kirjoitti Ivar Wilskman, jo Katajanokan mäkituomaristossa kouliintunut tarkkailija Suomen Urheilulehdessä (2/1906, 134). Oikea katse mäkihyppyyn oli kiinnitetty.

Esa Sironen